

Naslov članka/Article:

Spoznavni postopki pri raziskovanju narave jeseni

Cognitive Processes During Outdoor Learning Activities in Autumn

Avtor/Author:

Maja Rogelja

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk, št. 2-3/2024, letnik 26

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

Slika 1: Kartice za razvrščanje

Maja Rogelja,
Osnovna šola Dornberk

Spoznavni postopki pri raziskovanju narave jeseni

Cognitive Processes During Outdoor Learning Activities in Autumn

IZVLEČEK: V članku so predstavljene dejavnosti za izvedbo pouka na prostem, katerih namen učenja je skozi spoznavne postopke doživeti spremembe v naravi jeseni. Učenci naj predvsem v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju čim več raziskujejo in opazujejo ter se skozi lasten proces učenja čim več naučijo. Dejavnosti vključujejo cilje učnega načrta petih predmetov v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Cilji teh predmetov so medpredmetno povezani in se med procesom

učenja stalno prepletajo. V naravi učenci poiščejo materiale in jih razvrščajo, urejajo, ustvarjajo zvočila, se z njim učijo in igrajo. Po uporabi jih spet vrnejo v naravno okolje in ob tem razvijajo čut za trajnostno naravnost pri ohranjanju naravnega okolja. Pouk na prostem daje možnost oblikovanja dobrih medsebojnih odnosov, sodelovalnega učenja in empatije. Opisana je dejavnost, v kateri učenci razvijajo čuječnost, saj je pomembno, da začutijo, da so tudi sami del narave.

Ključne besede: pouk na prostem, spoznavni postopki, čuječnost, igra, naravni materiali, naravna zvočila

Abstract: The paper proposes outdoor learning activities for experiencing autumn as nature's season of transformation through cognitive processes. Especially in the first educational cycle, pupils are encouraged to explore, observe and learn as much as possible through personalised learning. The activities address the curriculum objectives of the five subjects in the first educational cycle. The objectives are cross-curricular and continuously intertwined throughout the learning process. In nature, pupils collect, sort, arrange, study materials, play with them and generate sounds. After use, they return them to where they belong, instilling a sense of sustainability in environmental preservation. Outdoor learning provides opportunities for developing positive relationships, cooperative learning and empathy. The activity described here enables pupils to develop mindfulness, which is vital to their ability to connect to nature.

Keywords: outdoor education, cognitive processes, mindfulness, play, natural materials, natural sounds

Uvod

V predstavljenih dejavnostih se tesno prepletajo in povezujejo naravoslovne in družboslovne dejavnosti, ki temeljijo predvsem na spoznavnih postopkih. Spoznavni postopki so opredeljeni kot tista znanja, spretnosti in veščine, ki predstavljajo miselne in manipulativne dejavnosti, s katerimi učenci poleg vsebin odkrivajo tudi »naravo« naravoslovja, družboslovja ali zakonitosti znanstvenega dela (Krncl,

2010). Temeljni spoznavni postopki, s katerimi učenec gradi svoje miselne sheme, razumevanje in pojme, so: opazovanje, razvrščanje, urejanje, prirejanje, eksperimentiranje, ravnanje s podatki, sklepanje in sporočanje. Spoznavni postopki so v tem prispevku izpostavljeni pri vsaki dejavnosti, saj učenec s spoznavnimi (miselnimi) postopki spoznava dejstva, zakonitosti in pojme (Novak N., Dolgan K. idr., 2022).

Dejavnost začnemo z dvema spoznavnima postopkoma: opazovanjem in opisovanjem sprememb v naravnem okolju. Opazovanje je spoznavni postopek zaznavanja okolja z vsemi čutili; gre za neusmerjeno in usmerjeno opazovanje z uporabo več čutil (vid, sluh, okus, voh in tip). Iz opazovanja običajno sledi prepoznavanje, primerjanje, opisovanje, merjenje, sporočanje ... Opisovanje pa je spoznavni postopek, pri katerem gre za predstavljanje, prikazovanje česa z zunanjimi značilnostmi (Novak N., Dolgan K. idr., 2022).

Usmerjeno opazovanje sprememb v naravi

Glavni namen predstavljenega sklopa je, da učenci spoznajo osnovne značilnosti in razlike letnih časov in da se učijo dobro opazovati in prepoznavati spremembe v naravi v posameznih letnih časih. Učijo se opazovati spremembe v naravi in v okolju okoli sebe. Pomembno je, da jih usmerimo v opazovanje sprememb z vsemi čutili. Opazujejo spremembe, kot so barve jeseni, odpadanje listov, cvetenje rastlin, vremenske pojave, temperaturo, delo ljudi v različnih življenjskih okoljih, dolžino dneva, živali in druge značilnosti, ki jih prepoznajo z opazovanjem okolja okoli sebe. Torej lahko rečemo, da je opazovanje ključen in nujen spoznavni postopek pri obravnavi letnih časov v prvem triletju. Opazovanje letnih časov pri otrocih spodbuja razvoj čutov, zato je pomembno, da jih učitelji usmerimo v to, da jih tudi uporabljajo. Pouk na prostem je odlična priložnost, da naš namen učenja uresničujemo z neposredno izkušnjo in ga medpredmetno povežemo na več področjih, saj bo to hkrati priložnost za celostni razvoj otroka.

Dobro je, da najprej preverimo, kaj vse otroci že vedo o spremembah narave jeseni. V razred na primer lahko povabimo tetko Jesen, ki bo preverila predznanje učencev o jeseni, ki so ga učenci že pridobili v prejšnjih sklopih in v drugih življenjskih situacijah in z njimi ponovila, kar so se že naučili v vrtcu. Ko ugotovimo, kaj učenci o jeseni že vedo, kakšne so njihove izkušnje, kaj povezujejo s pojmom jesen, lahko začnemo z načrtovanjem dejavnosti.

Spoznavali bomo naravna okolja v bližnji okolici šole in se jih učili pravilno poimenovati. Učenci se v tem obdobju učijo osnovnih pojmov, ki so povezani

z naravnim okoljem, kot so v našem primeru travnik, gozd, sadovnjak in vinograd. Razumevanje in poimenovanje življenjskih okolij je pomembno za razvoj tako naravoslovnega kot tudi jezikovnega znanja. Ker imamo v našem razredu nekaj učencev iz drugega jezikovnega okolja, bomo na to še toliko bolj pozorni. V prvem razredu se učenci učijo tudi prepoznavanja in poimenovanja barv v okolju okoli sebe, zato lahko ta cilj uresničimo, medtem ko smo zunaj v naravi.

Razvrščanje elementov v naravi

Razvrščanje (klasificiranje) je spoznavni postopek, pri katerem ugotavljamo enakost oz. neenakost med elementi dane množice glede na neko lastnost. Razvrščamo tako, da učenci iščejo skupne lastnosti in razlike med opazovanimi predmeti, pojavi in zakonitostmi. Razvrščanje poteka po metodi primerjanja danega elementa iz množice in ugotavljanja, ali je drugi enak ali neenak prvemu po neki lastnosti. Osnovni cilj razvrščanja je vzpostavljanje reda med elementi skupine, ki tako postanejo števnici (Novak N., Dolgan K. idr., 2022). Razvrščanje torej spada med pomembne spoznavne postopke, saj nam omogoča, da ugotavljamo enakost oz. neenakost med elementi dane množice glede na neko lastnost.

Jeseni imamo nešteto možnosti za klasificiranje gozdnega materiala. V tem delu uporabimo samostojno učenje, učitelj naj prepusti učencem, da sami odkrivajo, iščejo, raziskujejo elemente za razvrščanje v množice. V gozdu je veliko naravnega materiala, ki ga učenci lahko razvrščajo v obročje ali sklenjene vrvice. Sami naj tudi ugotavljajo in iščejo skupne lastnosti in razlike med najdenimi predmeti.

Urejanje elementov v naravi po dani spremenljivki

Urejanje (seriacija) je spoznavni postopek, pri katerem neenakost elementov dane množice natančneje opredelimo (oblikujemo zaporedje). Je proces ureditve elementov (predmetov) glede na intenzivnost vrednosti določene spremenljivke: od najmanjšega do največjega, od najdebelejšega do najtanjšega ... S tem posameznim elementom dane množice določimo mesto, ki ga opredelimo z vrstnim številkom. Poznamo dve stopnji spoznavnega postopka, in sicer urejanje po eni spremenljivki (v 1. razredu) in kasneje urejanje po eni ali dveh spremenljivkah, kar velja za matematični kontekst razvrščanja, v ta namen uporabljamo prikaze (Euler-Vennov prikaz, Carrollov prikaz, drevesni prikaz) (Novak N., Dolgan K. idr., 2022).

Urejanje je torej spoznavni postopek, s katerim enakost oz. neenakost elementov dane množice natančneje

opredelimo. V našem primeru je proces ureditve elementov od najmanjšega do največjega, od najkrajšega do najdaljšega in od najnižjega do najvišjega ter obratno. Učenci uporabijo elemente iz množic, ki so jih našli v prejšnji dejavnosti. Ponudimo tudi možnost drugačnega izbora, če učenec najde primernejše elemente. V ta namen oblikujemo piktograme, ki ponazarjajo takšno ureditev, torej jih vodimo pri učenju.

Čuječnost v naravi

Pouk na prostem nam omogoča vključevanje in povezovanje ciljev več predmetov učnega načrta, medtem ko so učenci ves čas v stiku z okoljem in drug z drugim. Tako imamo veliko možnosti, da pri učencih razvijamo spretnost oblikovanja dobrih medsebojnih odnosov, sodelovalnega učenja in empatije. Pomembno je, da učenci začutijo, da smo tudi mi del narave. Narava nam daje nešteto možnosti za učenje, sprostitev in načine, da se lahko z njo povežemo. Posledično se lahko povežemo tudi sami s sabo in drug z drugim. V današnjem svetu hitenja, elektronskih naprav in pretiranih obveznosti se večkrat pozabimo ustaviti in umiriti. Pomembno je, da učitelji ponudimo učencem čas za umirjanje in sprostitev ter možnost, da se povežejo z naravo. Čuječnost spodbuja tudi sposobnost, da se učenci naučijo prepoznavati svoja čustva in počutje ter obvladajo vsakodnevni stres. Le če se učenec dobro počuti, lahko steče proces učenja. V naravi je idealna priložnost, da učencem pokažemo nekaj tehnik, ki jim bodo lahko v pomoč, ko se bodo spoprijemali s težavami tudi kot odrasli. (Novak N., Dolgan K. idr., 2022)

Tako imamo veliko možnosti, da pri učencih razvijamo spretnost oblikovanja dobrih medsebojnih odnosov, sodelovalnega učenja in empatije. Pomembno je, da učenci začutijo, da smo tudi mi del narave.

Poznamo več tehnik za umirjanje, izberemo tisto, ki je učencem blizu. Prednost naravnega okolja je, da lahko med umirjanjem poslušajo zvoke iz narave. Pomembno je, da najprej otrokom razložimo, zakaj so take vaje potrebne, v katerih situacijah jih lahko vsakodnevno uporabijo in kaj lahko z njimi dosežejo. Po vsaki vaji za umirjanje je pomembno, da ozavestimo občutke in dogajanje pred vadbo in po njej. Zelo pomembno je tudi, da se učenec nauči ubesediti svoje zaznave.

Ustvarjanje z uporabo naravnih zvočil

Ustvarjanje je miselni postopek odkrivanja novih idej in konceptov, ustvarjanje nečesa novega, kar ima za nekoga vrednost (nova rešitev določenega problema, nova naprava, metoda, postopek ali umetniški objekt) (Novak N., Dolgan K. idr., 2022).

Pri tej dejavnosti učenci prosto raziskujejo in v gozdu ter okolju okrog sebe iščejo naravne materiale, s katerimi lahko ustvarijo zvok. Pri tem predvidevajo, napovedujejo in sklepajo iz izkušenj, kateri predmeti iz skupin v obročih bodo oddajali zvok in kateri ne. Spremljajo znane pesmi, tako da ustvarjajo preproste ritmične vzorce. Z uporabo naravnih materialov poudarimo tudi trajnostno rabo teh materialov. Učencem ozavešimo pomen ohranjanja naravnega okolja ter jim skušamo prikazati, kakšen velik vpliv imamo pri tem.

Učiteljevo načrtovanje dejavnosti pri pouku na prostem

Ko učitelj načrtuje dejavnosti pouka na prostem, najprej iz učnih načrtov izbere cilje, ki jih bodo učenci pri tem dosegali. Za predstavljene dejavnosti pouka na prostem, v katerem so učenci s pomočjo spoznavnih postopkov odkrivali značilnosti jeseni, sem izbrala iz učnih načrtov izbrala naslednje cilje:

Učenci:

SPO:

- opazujejo in spoznavajo okolico od šole do gozda,
- časovno raziskujejo, opredeljujejo in pojasnjujejo dogodke in spremembe v različnih letnih časih,
- prepoznavajo, poimenujejo in primerjajo različna živa bitja in okolja,
- usmerjeno opazujejo z uporabo več čutil in pri tem prepoznavajo ter poimenujejo različna živa bitja in okolja,
- ubesedijo svoja opažanja.

MAT:

- razvrščajo po skupnih lastnostih in razlikah (po enem kriteriju spremenljivk),
- urejajo po eni spremenljivki,
- natančno opazujejo in poimenujejo barve,
- razporejajo elemente po barvi,
- urejajo elemente po različnih kriterijih,
- odkrivajo in ubesedijo kriterij, po katerem so bili elementi urejeni.

ŠPO:

- zadovoljujejo potrebo po gibanju,
- ob igri se sprostijo in razvedrijo.

SLJ:

- zaznavajo svojo okolico in ubesedijo svoje zaznave.

ŠPO: GUM:

- zaznavajo, razlikujejo in posnemajo zvoke iz okolice in narave,
- z zvočili improvizirano izvajajo zvoke in spremljajo petje.

V dejavnostih so učenci zasledovali cilje skoraj vseh predmetov, saj so le-ti medpredmetno povezani (SPO, ŠPO, MAT, SLO, GUM). Iz izbranih ciljev učitelj oblikuje namene učenja, ki jih nato predstavi učencem. Ti naj bodo njim čim bolj razumljivi.

Za izbrane cilje in dejavnosti sem oblikovala naslednji namen učenja:

Znal bom poimenovati naravna okolja v okolici šole, v skupine razvrstiti stvari, ki jih bomo našli v gozdu, razložiti, zakaj sem jih postavil v določeno skupino in to skupino tudi poimenoval, se umiriti in povezati z naravo, prepoznati zvoke, ki jih bom slišal ter poiskati predmete, s katerimi bom ustvaril zvok in spremljal znane pesmi.

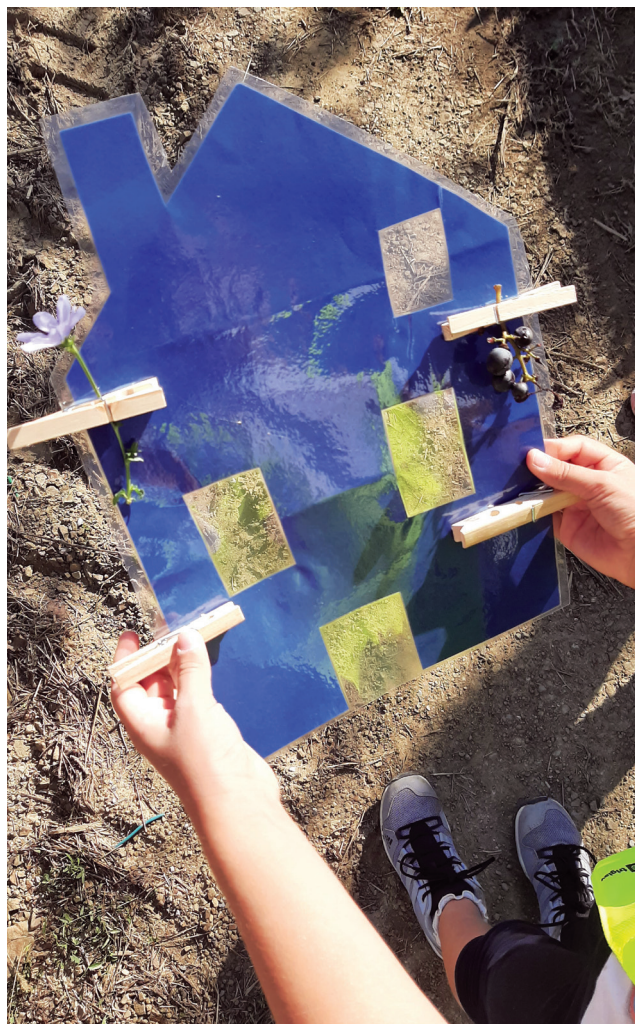
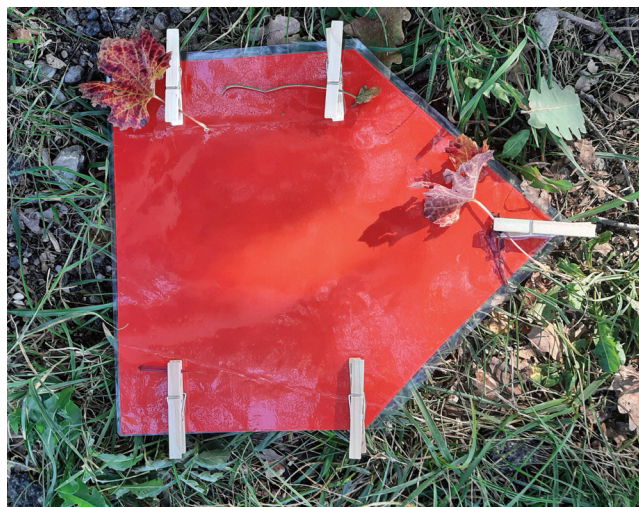
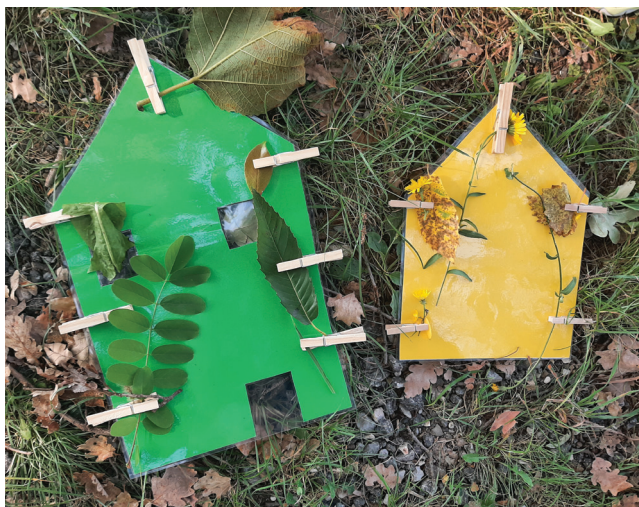
Učitelj načrtuje tudi prostor, kjer bodo učenci dejavnosti izvajali, ter pripomočke, ki jih bodo pri njih potrebovali. Sama sem načrtovala izvajanje dejavnosti v bližnji okolici naše šole, kjer je gozd, gozdna pot ter travnik ob gozdu. Učenci bodo pri dejavnostih potrebovali: plastificirane barvne hišice z lesenimi kljukicami, obroče in kolebnice za oblikovanje skupin pri razvrščanju, plastificirane kartice z gozdnimi materiali, kartice za iskanje materialov Inštituta za gozdno pedagogiko.

Izredno pomembno za učitelja je tudi, da razmisli, katere dejavnosti bo z učenci počel, preden se odpravijo na prosto, v učilnici torej. Poleg tega, da razmisli, katere dejavnosti bodo učenci izvajali na prostem, mora določiti tudi bazni prostor ter omejiti prostor, na katerem se bodo učenci lahko zunaj gibali. Najbolje, da upošteva priporočilo (in – out –in) ter »zemljevid« dejavnosti iz priručnika Pouk na prostem.

Navodila za učence in dejavnosti

Učencem predstavimo načrt za pouk na prostem. Pogovorimo se o namenih učenja in razložimo, kako bo potekal naš dan v gozdu. Preden se z učenci odpravimo v gozd, se pogovorimo o primernih oblačilih in obutvi. Staršem že nekaj dni prej pripravimo seznam pripomočkov, ki jih bodo učenci potrebovali pri pouku

Slika 2-4: Barvne hišice z naravnimi materiali.
Vir: Maja Rogelja, 2023

na prostem. Pogovorimo se o varnosti v prometu in ponovimo pravila varne hoje po prometnem delu poti. Izhodišče za naš pogovor sta spodnji vprašanji:

Kdaj sem varen in viden v prometu?

Kakšna so pravila varne hoje po cesti?

Pred odhodom v bližnji gozd si učenci pripravijo rutice.

Barvne hišice

Ko pridemo do gozdne poti, se usedejo na tla in prisluhnejo navodilom. Ponovili bomo barve. Razdelimo jih v manjše skupine ali pare. Vsak par dobi hišico, ki jo bo okrasil z barvami narave.

Na kljukico obesite vse, kar lahko naberete in pripnete na hišico, da bo enake barve kot hišica.

Kdaj sem uspešen opazovalec?

Ponovimo, kateri so kriteriji uspešnosti, ki jih bomo potrebovali pri današnjem opazovanju. Te smo oblikovali že pri predhodnih dejavnostih opazovanja in jih učenci že poznajo.

Uspešno opazujem, ko:

- uporabljam vsa čutila,
- usmerim pogled na tisto, kar opazujem,
- si zapomnim čim več podrobnosti,
- razmislim, ali sem že opazoval kaj podobnega,
- dobro poslušam, ali slišim kakšen zvok,
- prepoznavam vonje okoli sebe,
- kar vidim, poimenujem, opišem in razložim, kaj sem opazil.

Ker hodimo med vinogradi, sadovnjaki in travniki, opazujemo in poimenujemo tudi različna življenjska okolja. Vprašanja postavljam tako, da učenci najprej

opazujejo okolje, ga prepoznajo in poimenujejo. Opazujejo, katere rastline in živali najdejo v vsakem okolju in jih poimenujejo. Vprašam jih tudi, ali se okolje med letom spreminja in kako.

V vsakem okolju jih usmerim v iskanje barv. Počakam, da poiščejo rastline v barvi hišice, jih pripnejo nanje nato pa nadaljujemo pot naprej. Učenci nabirajo listke, cvetlice, vejice v barvi svoje hišice in jih pripenjajo na kljukice. Na koncu poimenujemo še življenjsko okolje v katerem so stvari nabrali.

Na fotografijah so na barvne hišice pripete stvari, ki so jih učenci po poti nabrali. Ustrezno so jih razvrščali glede na barve. Ob tem je nastajal dokaz o njihovem učenju in poznavanju barv. Ob tem dokazu o učenju smo naredil skupaj naredili tudi refleksijo s pomočjo dodatnih vprašanj:

Ste mogoče opazili, kaj vse je tetka Jesen že pobarvala? Je že končala svoje delo? Zakaj v vinogradih ni več grozdja? Zakaj je še vedno polno cvetic? Kako veste, da je to okolje ravno npr. vinograd, sadovnjak? Zakaj je travnik še vedno zelen? Kdo vse najde hrano v sadovnjaku? Najdeš kakšno žival na travniku? Zakaj živi ravno tukaj?

Pisana vas in barve jeseni

Ko prispemo v gozd, najprej sestavimo našo barvno vas, tako da se učenci sprehajajo med hiškami in si ogledajo, kaj vse je pripeto na barvnih hišicah. Učenci poimenujejo barve. Preverijo, ali so sošolci pravilno postavljali rastline na hišice. Pogovarjamo se o tem, zakaj so nekatere hišice bolj polne, druge manj. Pogovor navežemo na jesen in na spremembe, ki se kažejo v naravi v tem letnem času. Naštejejo, kaj vse se spreminja in kje so sami opazili te spremembe. Vprašamo jih, ali bi pozimi, spomladi ali poleti našli iste rastlinice na hišicah.

Katerih barv smo največ našli? Kaj mislite, zakaj je bilo največ zelene barve? Ali mislite, da bomo čez en mesec dobili enake rezultate? Kaj pa pozimi? Zakaj pozimi ne moremo najti modrega lista? Bi pozimi našli tudi temno moder grozd? Kdaj najdemo v vinogradu zelene liste? Zakaj? Bi spomladi našli rdeče liste trte? Kaj mislite, zakaj listi spremenijo barvo prav v jeseni?

Učenci tudi sami zastavljajo vprašanja in skušajo nanje odgovoriti v paru. Če na kakšno vprašanje ne najdejo odgovora, ga povedo vsem učencem in skupaj poiščemo odgovor nanj.

Čuječnost v gozdu

Učence povabimo v krog in jim povemo, da bomo pred začetkom učenja naredili vajo za umirjanje. Najprej se bomo skušali umiriti in prisluhniti naravi in okolju, v katerem se nahajamo. Še enkrat jim razložimo, da bomo v gozdu raziskovali, se učili in

da smo tukaj samo gostje, ki prihajamo na obisk v dom, kjer živi veliko živih bitij. Ponovimo pravila o gozdnem bontonu. Vprašamo jih, katere večšine bodo danes potrebovali pri pouku v gozdu, kako si želijo, da bi se počutili med takim načinom učenja ter kaj pričakujejo od sebe in sošolcev med sodelovanjem v dvojicah oz. skupinah.

Zakaj rečemo, da smo gostje v tem domu? Kdo tukaj sploh živi? Zakaj smo tudi mi del narave? Kako se lahko z njo povežemo? Zakaj moramo umiriti tudi naše misli? Mislite, da lahko vplivamo na svoje občutke? Kako lahko to naredimo?

Zapremo oči, globoko vdihnemo, zadržimo dih ter počasi in čim dlje izdihujemo. Ponovimo vsaj 4 take vdihe in izdihe. Če je potrebno, naredimo še nekaj dodatnih vdihov in izdihov. Povabimo jih, naj si predstavljajo navidezno kroglo, ki jo oblikujemo z dlanmi. Vanjo vsak učenec postavi večšino ali občutek, ki si ga želi in ga potrebuje, da bo uspešen pri današnji uri pouka. Kroglo postavimo na svoje srce in začutimo toplino na svojem telesu ter ta občutek prenesemo na celo telo. Uživamo v tem občutku.

Na koncu se v krogu primemo za roke in se med seboj povežemo. Umirjeno in brez hitenja poslušamo zvoke narave. Navidezno si predstavljamo, da se s koreninicami povežemo z zemljo, z rokami stkemo vezi med seboj in si pošljemo dobro energijo.

Ko se nam zdi, da so pripravljeni, jih vprašamo, kako se počutijo, če so se uspeli umiriti in jim povemo, da tudi, če jim ni uspelo, ni nič narobe. Povabimo nekaj otrok, da nam povedo, kako so se počutili pred vajo in kako se počutijo sedaj. Vprašamo jih, katere večšine so dali v svoje krogle. Na koncu se pogovorimo še o zvokih, ki so jih slišali.

Igra s karticami

Igrali se bomo gozdne detektive. Otrokom razdelimo kartice Inštituta za gozdno pedagogiko (Gyorek, 2021). Povemo jim, da bodo sedaj usmerjeno opazovali in raziskovali lastnosti predmetov, rastlin oz. vsega, kar lahko najdemo v gozdu. Ponovimo izraze, kot so majhno, veliko, dolgo, kratko, mokro, suho, luknjasto, pikčasto, vijugasto ... Učenci s pomočjo kartic iščejo stvari glede na zahtevano lastnost. Kartice si med iskanjem izmenjujejo. Pustimo jim prostor in čas, da se zabavajo med opazovanjem, raziskovanjem in iskanjem lastnosti naravnih materialov.

Ob koncu dejavnosti jih povprašamo še po njihovih izkušnjah in predlogih za igranje in opazovanje v gozdu:

Katere igre se lahko igramo v gozdu? Katera čutila lahko uporabljamo pri opazovanju?

Slika 5-7: Kartice Gozdni radovednež.
Vir: Maja Rogelja, 2023

Razvrščamo naravne materiale

Učence spet povabimo v krog in sredino položimo obroč, ki smo jih prinesli s seboj. Učencem povemo, da bodo spet gozdni detektivi in bodo v obroč razvrščali stvari, ki jih bodo našli v gozdu. Sedaj jih bodo postavljali v obroč tako, da bodo imeli predmeti znotraj obroča enake lastnosti. Najprej jih vprašamo, kaj vse so našli v prejšnji dejavnosti. Učenci naštevajo in predlagajo, kaj vse bodo v gozdu iskali. Ko izčrpamo vse ideje, učence usmerimo v opazovanje in iskanje.

Prinašajo kamne, veje, rastline, plodove, zelene liste, barvne liste, cvetlice ... in jih razvrščajo v obroč. Ko se nam zdi, da so že dovolj napolnili obroč, jih spet povabimo v krog. Sedaj morajo poimenovati skupine, ki so jih oblikovali v posameznih obročih. Vprašamo jih, kako bi lahko te skupine označili. Po njihovih predlogih obročem priredimo še kartonček, na katerem je fotografija z lastnostjo skupine.

Spet jih z vprašanji usmerimo v razmišljanje o jeseni. Bi imeli pozimi in spomladi enake skupine? Česa bi

Slika 8-9: Razvrščamo naravni material v skupine.
Vir: Maja Rogelja, 2023

bilo več, česa manj? Ali mogoče katere od skupin ne bi bilo? *S čim vse bi se lahko igrali, če bi živeli v gozdu? Katere stvari pa lahko najdemo v gozdu? Ali ljudje tudi kaj nabiramo v gozdu? Kaj in zakaj? Osredotočimo se na obarvane liste in gozdne plodove. Usmerjeno se pogovarjamo o značilnostih jeseni, ki jih najdemo v gozdu.*

Po zaključenem iskanju učence vprašamo še: *Katerih skupin ne bi mogli oblikovati en mesec nazaj? Kaj pa pozimi? Katere skupine bi lahko oblikovali tudi v drugih letnih časih?*

Urejamo naravne materiale

Sedaj usmerimo pozornost učencev na posamezne skupine. Vprašamo jih, kako bi lahko uredili elemente znotraj posamezne skupine. Prisluhnemo odgovorom. Učenci izberejo nekaj elementov in jih uredijo glede na lastnost, ki jo določa piktogram na lističu. Ureajo po velikosti, dolžini in višini. Izberejo karkoli iz obročev, ali poiščejo še kaj drugega v okolici, ideje prepustimo učencem. Delajo v manjših skupinah ali dvojicah.

Po zaključeni dejavnosti se z učenci še pogovorimo in poskusimo najti odgovore na naslednja vprašanja: *Kaj lahko še naredimo s temi elementi v skupinah? Jih lahko znotraj skupine kako uredimo? Kako bi jih lahko*

Slika 10: Urejamo naravni material po velikosti.

Vir: Maja Rogelja, 2023

Slika 11: Naravna zvočila.

Vir: Maja Rogelja, 2023

Slika 12: Refleksija učencev.
Vir: Maja Rogelja, 2023

postavili? Bi lahko oblikovali tudi zaporedja z elementi iz večih skupin?

Naravna zvočila

Spomnimo jih na vajo poslušanja.

Katere zvoke ste slišali? Ste slišali tudi zvoke, ki jih je ustvaril človek? Kateri je bil vaš najljubši zvok? Kateri zvok je prihajal iz gozda, narave? Katere živali so proizvajale zvoke?

Ali v naravi najdemo tudi kakšna glasbila?

Počakamo odgovore.

Mogoče najdemo predmete, ki povzročajo zvok?

Ugotavljajo, da lahko zvoke ustvarijo tudi s predmeti iz narave.

Ali bi lahko ustvarili kakšno naravno glasbilo?

Ogledamo si predmete v skupinah.

Ali bi s katerimi od teh predmetov ustvarili zvok?

Poiščejo predmete, s katerimi predvidevajo, da bi lahko ustvarili zvok. Pustimo jim, da se med preizkušanjem zabavajo.

Ob koncu jih vprašamo še: *Ali bi kateri od elementov v skupinah lahko ustvarili zvok?*

Ali v naravi najdemo tudi kakšna glasbila?

Preden se vrnemo nazaj v razred, učence vprašam: *Kaj naredimo, preden se z obiska vrnemo domov?*

Pospravimo za seboj in vrnemo materiale v naravo. Po poti nazaj prepevamo znane pesmice in jih spremljamo z našimi naravnimi zvočili.

Možnost za nadgradnjo dejavnosti

1. Z določevalnimi ključi bi lahko določili vrsto posameznih dreves.
2. Prirejanje plodov k listom dreves (določevalni ključi).
3. Izdelava izdelka iz naravnih materialov (plodovi in listi).
4. Urejanje različnih zaporedij z elementi skupin.
5. Vpeljava pojma množica.
6. Preštevanje elementov množice in prirejanje kamnov oz. pik ob množici.
7. Izdelava zvočil iz naravnih materialov.

Refleksija učencev

Refleksijo naredimo tako, da učenci odgovorijo na tri sklope vprašanj oziroma povedo trditev. Pomagamo si z ustaljenim vzorcem, ki ga bodo uporabljali tudi v drugem razredu, ko bodo že znali pisati. Ker še ne znajo

brati, se za evalvacijo poslužujemo lončkov z oznakami, ki jih učenci v skupinah postavljajo v piramido.

Spodnji trije lončki: *Povej tri stvari, ki si se jih danes naučil.*

Srednja dva: *Naštej dve stvari, ki sta bili zanimivi.*

Zgornji: *Postavi eno vprašanje o tem, kaj bi še rad izvedel.*

1 VPRAŠANJE		
1		
2 STVARI, KI STA MI BILI ZANIMIVI		
1	2	
3 STVARI, KI SEM SE JIH DANES NAUČILA		
1	2	3

Refleksija učitelja

Pri organizaciji pouka na prostem s prvošolci je zelo pomembno, da damo staršem natančna navodila glede priprave učencev na pouk izven učilnice. Neprimerna priprava na pouk lahko vodi do slabega počutja učencev med potjo do gozda in izvajanjem dejavnosti, posledično se slaba volja prenaša tudi na skupino. Zato vedno obvestimo starše nekaj dni prej, da učence primerno pripravijo.

Dejavnosti so potekale v skladu s pripravo, izvedli smo vse načrtovane vsebine. Učenci so pri raziskovanju in

opazovanju narave radi sodelovali. Zelo uspešni so bili pri iskanju gozdnih materialov in barv. Uživali so pri igri s karticami Inštituta za gozdno pedagogiko in se uspeli umiriti z vajo čuječnosti. Ob raziskovanju in iskanju gozdnih materialov sem zaznala njihovo zagnanost in užitek ob odkrivanju in prepoznavanju iskanega. Všeč mi je bilo tudi, ko smo ob vaji čuječnosti uspeli iz razigranega in hitrega tempa preiti v umirjeno stanje. Vzdušje je bilo sproščeno, saj je bilo zaznati pozitivno energijo skupine in povezanost z naravo, ki nas je obdajala.

Učencem je pouk na prostem všeč in radi raziskujejo v gozdu in naravi. To bistveno pripomore pri usvajanju ciljev iz učnega načrta, ki se jih uresničuje na prostem. Naravni material lahko nadomesti razne učne pripomočke in je okolju prijazen. Učenci imajo veliko priložnosti, da oblikujejo dobre medsebojne odnose in se učijo empatije, saj so več časa v interakciji s sošolci. Učenci so izrazili željo, da bi večkrat šli v gozd, saj se tam dobro počutijo, kar je zelo pomembno, da lahko učni proces hitreje steče. Zagotovo bom s takim načinom poučevanja nadaljevala tudi v prihodnje.

Viri in literatura

Györek N. (2021): *Gozdni radovednež: gibalno-senzorne kartice*. Inštitut za gozdno pedagogiko Slovenije, Kamnik. https://www.gozdna-pedagogika.si/didakticni-pripomocki/kartice-gozdni-radovednez_1/.

Novak N., Dolgan K., Vršič V., Podbornik K., Bojc J., in Pihler N. (2022): *Pouk na prostem: priročnik za učiteljice in učitelje na razredni stopnji*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.

